

2. Критичне мислення, сутність якого полягає в ухваленні ретельно обміркованих та незалежних рішень. Головним чином йому притаманні такі властивості: усвідомленість, самостійність, рефлексивність, цілеспрямованість, обґрунтованість, контрольованість, самоорганізованість.

3. Готовність до інноваційної діяльності. Аналіз статистичних даних дозволяє визначити актуальність проблеми розвитку у сучасних педагогів готовності до інноваційної діяльності в умовах освітнього простору України. Носіями педагогічних інновацій є творчі особистості, які здатні до:

- рефлексії, що характеризує здібності педагога до самопізнання, самовизначення й осмислення ним свого духовного світу;
- саморозвитку як творчого ставлення індивіду до самого себе;
- самоактуалізації як фактору безперервного прагнення людини до якомога повнішого виявлення та розвитку своїх особистісних можливостей;
- професійного самовдосконалення;
- розвитку в собі позитивних і усунення негативних якостей особистості [2].

Розвиток української держави на сучасному етапі характеризується соціальними проблемами, що пов'язані з формуванням людини-особистості, людини-громадянина, людини-патріота. Саме наявність таких якостей молодого покоління є основою функціонування незалежної держави. У Законі України «Про освіту», Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття»), Концепції національного виховання зазначено, що школа виконує провідну роль у становленні особистості як громадянина. Через її діяльність зміцнюється інтелектуальний і духовний потенціал нації, формується патріот своєї Батьківщини. Звідси, успіх якісних змін у Новій українській школі неможливий без вчителя компетентного, мотивованого, відповідального за кожну педагогічну дію і вчинок.

Таким чином, розвиток ідей педагогіки співробітництва О.А. Захаренка знаходить своє відображення у процесі реформування освітнього простору сучасної України. Концепція Нової української школи актуалізує аспект соціальної компетентності сучасного педагога, адже перед вчителями постає педагогічна задача формування та розвитку навичок якісної соціальної взаємодії у учнів, в майбутньому повноцінних членів суспільства.

Список використаної літератури:

1. Міністерство освіти і науки України Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. – К., 2016. – 40 с.
2. Педагогічні ідеї Олександра Антоновича Захаренка [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://knowledge.allbest.ru/pedagogics/3c0a65635b3bc78a4d43a88521206c37_0.html.
3. Проект політичної пропозиції «Нова українська школа», підготовлений МОН України і оприлюднений на офіційному сайті МОН 18.11.2016.
4. Українська педагогіка в персоналіях: У двох кн. Кн.2: Навч. посібник / За ред. О.В. Сухомлинської – К: Либідь, 2005. – С. 587 с.

Науковий керівник: к. пед. н., доцент Лещенко І. Т.

М. В. Пилявська

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ПИТАННЯ ЕСТЕТИЧОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ В ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Нині, проблема естетичного виховання, розвитку особистості, формування її естетичної культури є одним з важливих завдань, що постають перед системою сучасної освіти. Естетичне виховання відіграє важливу роль у формуванні особистості, є своєрідним фундаментом розвитку всебічно розвиненої людини, оскільки формує естетичні почуття, які є складовою частиною переконань, моральних норм поведінки. У зв'язку з цим важливо

вивчати досвід естетичного виховання та творчої діяльності відомих і шанованих педагогів. Надзвичайно цінним є науковий доробок В. О. Сухомлинського, який наголошував на важливості естетики у навчанні та вихованні.

Найважливішим завданням естетичного виховання педагог вважав навчити дитину бачити красу оточуючого світу, людських стосунків, духовне багатство, доброту, щирість і на цій основі стверджувати прекрасне в самому собі. Саме естетичне виховання, на думку Сухомлинського, має різнобічні зв'язки з усіма сферами духовного життя особистості та колективу.

Педагогічну спадщину видатного педагога досліджували такі вчені, як В. Бондар, І. Зязюн, М. Мухін, М. Сметанський, О. Савченко та інші. Проблеми естетичного виховання учнів на засадах творчості видатного педагога висвітлені у працях Г. Мартинюка, І. Бега, К. Дубича та інших.

Видатний педагог-новатор створив організовану систему впливу на вихованців, яка сприяє всебічному розвитку дитини. Методика гуманістичного виховання у В. О. Сухомлинського полягає у поєднанні різноманітних способів та методів виховання. Він уміло поєднував у своїй діяльності теорію і практику в галузі виховання відчуття прекрасного.

Ідеями естетичного виховання пронизані праці видатного педагога. Він розглядав природу як важливий засіб емоційного, естетичного, морального аспектів виховного процесу. Поруч із природою дитина вчиться бачити її красу, гармонійність, щирість відтінків кожної пори року, вчиться аналізувати побачене, розповідати, відтворювати у малюнках або інших видах своєї творчості. Сухомлинський писав: «Пізнаючи відтінки краси природи, хлопчики та дівчатка переживали життєрадісне почуття повноти духовних сил, жадобу до пізнання все нових джерел естетичних багатств» [1, 113].

В. О. Сухомлинський справедливо вважав, що естетика починається з краси переживань і не визнавав емоційного убозтва. Основним об'єктом свого педагогічного впливу він називав культуру почуттів, які є цільним ґрунтом для високоморальних дитячих вчинків. «Там, де немає чуйності, тонкості сприймання навколишнього світу, виростають бездушні, безсердечні люди» – попереджав педагог [3, 47].

Серед основних форм реалізації естетичного виховання педагог, крім уроку, приділяв велику увагу екскурсіям, походам, спостереженням, аналізу явищ природи. Усе прекрасне, що існує в навколишньому світі створене людиною для інших людей, повинно доторкнутися до серця дитини і облагородити її [2, 63].

Величезне значення мають думки В. О. Сухомлинського щодо виховного значення казок у житті дітей. Саме казка, на його думку, задовольняє жадобу дитячого пізнання та інтерес до навколишнього. «Казка невіддільна від краси, сприяє розвитку естетичних почуттів, без яких неможливе благородство душі, щира чуйність до людського нещастя, горя, страждань» [3, 177].

Особливе місце в естетичному вихованні займають живопис та музика. Через народну пісню В. О. Сухомлинський пробуджував у дітей яскраві уявлення про далеке минуле українського народу, його героїчну боротьбу за незалежність. Музика та співи, на думку педагога – не тільки навчальний предмет, а й могутній засіб виховання, який має надати емоційного й естетичного забарвлення життю дитини [3, 279].

«Твори образотворчого мистецтва утверджують у юній душі почуття величі і краси людини, підносять особистість у її власних очах» – наголошував Сухомлинський [3, 557]. Тому розглядання з дітьми картин такий самий складний засіб емоційно-естетичного впливу, як і музика.

Отже, естетичне виховання є складовою всебічного розвитку особистості. Видатний український педагог В. О. Сухомлинський теоретично й практично довів нерозривну єдність естетичних почуттів людини з її моральними та світоглядними переконаннями. Дослідивши педагогічну спадщину педагога щодо естетичного виховання підростаючого покоління, можна стверджувати, що це питання актуальне і займає чільне місце у навчально-виховному

процесі. Він одним із перших довів, що правильно організований естетичний розвиток дітей закладає передумови гармонійного розвитку, забезпечує психолого-педагогічну готовність дітей до майбутнього життя. Тому формування естетичних почуттів є одним із найважливіших завдань системи виховання і освіти.

Список використаної літератури:

1. Кузь В. Г. Педагогіка В. О. Сухомлинського – педагогіка ХХІ століття / В. Г. Кузь // Педагогіка і психологія. – Київ, 2000. – №1. – С. 113 – 120.
2. Мелешко В. В. Педагогіка В. Сухомлинського в діяльності вчителя сільської школи / В. В. Мелешко // Наукові записки ТДПУ ім. В. Гнатюка: Педагогіка. – Тернопіль, 2002. – № 5. – С.37 – 42.
3. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори: в 5-и томах. – Київ: Радянська школа, 1977. – 563 с.

Науковий керівник: к. пед. н., доцент Лещенко І. Т.

В. Г. Сичук

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ПРОБЛЕМА НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ ОЛЕКСАНДРА ДУХНОВИЧА

Державу формує народ, який проживає на її теренах і творить національну культуру. Нині перед людьми постають складні проблеми, від розв'язання яких залежить наше майбутнє. Цілеспрямоване патріотичне виховання повинно поєднувати любов до людей, активізувати інтерес дитини соціального світу і соціальних явищ. Ідея народності, патріотичного виховання знайшла відображення у діяльності Олександра Духновича та укладених для народної освіти його підручників і методичних посібників.

Письменник, драматург, журналіст-публіцист, організатор шкільництва, вчений, педагог, історик, етнограф, мовознавець, філософ, а також книговидавець, священик Олександр Духнович вписав своє ім'я не тільки в історію культури Закарпаття, всієї України, а й у світу: 2003 рік рішенням ЮНЕСКО був оголошений роком Духновича [1, 32].

В 30–40-х роках ХІХ ст. О. Духнович розпочав на Закарпатті свою діяльність – літературну та педагогічну. Був прибічником принципу народності навчання, навчання рідною мовою, відіграв значну роль у відкритті низки шкіл. Науку і просвіту розглядав як «єдиний засіб і шлях до майбутнього щастя народу» [2]. О. Духнович підкреслював, що праця – найважливіший фактор становлення особистості, сформулював ідею поєднання навчання з сільськогосподарською працею. Діяльність О. Духновича сприяла прагненню українського населення до освіти і знань.

Педагог розвивав принципи народності, демократизації, гуманізації в освіті, був палким прихильником масової освіти населення на західноукраїнських землях. Метою виховання вважав формування моральної особистості, здатної виконувати обов'язки громадянина і патріота.

Сутність виховання (духовного, фізичного, трудового) вбачав у реалізації принципу природовідповідності, який трактувався ним як розвиток позитивних природних задатків з урахуванням вікових особливостей дітей. Джерелами і засобами морального удосконалення дітей вважав вітчизняну історію, народні пісні, звичаї, гідні для наслідування приклади тощо [4, 4].

У початковій школі потрібно вчити географію, ботаніку, зоологію, сучасні іноземні мови, землеробство, садівництво, бджільництво. Таке надто широке для початкової школи коло знань пояснювалось прагненням Олександра Духновича забезпечити ґрунтовну підготовку учнів.

Великою заслугою педагога є написання ним підручників для народних шкіл: 1831 р. – підручник з географії «Краткий землепис для молодих русинов», 1847 р. – перший буквар на Закарпатті «Книжиця читальна для начинающих», 1853 р. – «Сокращенная грамматика письменного русского языка» тощо [3].